

[http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012\\_1\\_21\\_34.pdf](http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012_1_21_34.pdf).

5. Туристична державна адміністрація України : [Електронний ресурс] – Ресурс доступу: <http://www.tourism.gov.ua>

УДК 911.3(075.8)

Будякова О.Ю., к.е.н.

Тимошенко Ю.В.

Київський національний університет  
технологій та дизайну

## ВІДМІННОСТІ МІЖ ТУРИЗМОМ ТА РЕКРЕАЦІЄЮ

В сучасних умовах глобалізації туризм є однією з провідних галузей економічної діяльності, яка визначає зацікавленість різних країн світу в його розвитку [1]. Сьогодні в світовій економіці туризм вийшов на лідуючі позиції та є одним з найбільших й найбільш динамічних секторів економіки [2, с. 55]. Високі темпи його розвитку, великі обсяги валютних надходжень активно впливають на різні галузі економіки, що сприяє формуванню власної туристської індустрії та розвиток туристичного бізнесу [3, с. 212].

За всю історію розвитку туризму створено безліч підходів до визначення цього поняття. Наведемо класичне визначення туризму. Туризм – це тимчасове переміщення людей з місця свого постійного проживання в іншу країну або місцевість в межах своєї країни у вільний час з метою отримання задоволення і відпочинку та в оздоровчих, гостьових, пізнавальних або професійно-ділових цілях, але без заняття оплачуваною роботою в відвідуваному місці [4, с. 46].

Туризм – багатогранне поняття: це і різновид міграції населення, і бізнес-сектор світового господарства та національної економіки, і сфера міжкультурної взаємодії. Перелік не вичерпує всього різноманіття трактувань поняття «туризму».

В даний час існує досить складна термінологічна проблема – проблема співвідношення понять «туризм» та «рекреація». Уже майже кілька десятиліть вчені намагаються відокремити ці поняття. Разом з тим, проблема так і

залишається невирішеною.

«Рекреація» зазвичай визначається як відпочинок, відновлення сил людини, витрачених в процесі праці. При цьому поняття є менш відомим та емоційно забарвленим, воно краще відповідає завданням емпіричних та прикладних досліджень. Межі рекреації вельми широкі. Вона охоплює короткочасну рекреаційну активність (від мікропауз в роботі м'язів до перекурів на роботі та інших рутинних форм рекреації) й довготривалу рекреаційну діяльність в період щорічних трудових відпусток та канікул, а також щотижневий відпочинок. У першому випадку рекреація не виходить за рамки повсякденності, виробничої діяльності людини, в другому – пропонує тривалу зміну звичного способу життя. Як перший, та і другий види рекреації необхідні для нормального життя людини незалежно від її соціального статусу.

Рекреація та туризм перетинаються: рекреація включає всі види діяльності, не пов'язані зі зміною місця проживання; туризм – це навчання, діловий туризм, лікувальна рекреація, шоп-тури, політичний туризм. Отже, зона їх перетину – всі види туризму, які спрямовані на відновлення, одужання, релаксацію, дачний відпочинок, екотуризм [5, с. 82]. На відміну від рекреації поняття туризму по змістовному, соціально-економічному наповненню спочатку тяжіло до категорії дозвілля. Туризм – поняття, що відображає всю складність самого явища.

У вітчизняній та зарубіжній спеціальній літературі туризм часто постає у вигляді своєрідної «понятійної рамки». Її внутрішній простір заповнюється конкретними заняттями людини під час перебування за межами його звичайного середовища: оздоровлення, пізнання навколишньої дійсності, розваги, відвідування родичів та знайомих, участь в ділових та професійних заходах, поклоніння релігійних святинь (паломництво), лікування та ін.

По мірі того як туризм виходив з «тіні» рекреації та туристська проблематика отримувала власне, самотійне звучання, лунали голоси про необхідності більш чіткого понятійного розмежування туризму та рекреації та ліквідації сильних наукових різночитань у співвідношенні цих термінів.

Відмінності між ними стосуються, перш за все, обсягу понять та змістовного наповнення. Головна відмінність туризму від рекреації, полягає в різному співвідношенні соціальних (соціально-економічних) та біологічних складових.

Туризм та рекреація розрізняються й обсягом понять. Рекреація включає короткочасну рекреаційну активність в рамках повсякденності. Туризм, навпаки, заперечує будь-які прояви буденності та рутинності. Неодмінною його умовою є порівняно тривала зміна обстановки, звичного способу життя людини. На цій підставі короткострокові культурно-пізнавальні, оздоровчі, розважальні та інші заняття, які мотиваційно подібні з туристичною діяльністю, але здійснюються в межах звичайної для людей середовища, виявляються за межами «понятійної рамки» туризму [4, с. 107]. Обсяг розглянутих понять різняться ще і тим, що подорожі зі службовими цілями (без отримання доходів за місцем відрядження) є невід'ємною частиною туризму, тоді як рекреація не включає професійні види діяльності людини. Таким чином, туристична діяльність не завжди є рекреаційною, а рекреаційна – туристською.

Туризм відіграє важливе соціальне та економічне значення в Україні, оскільки він збільшує місцеві доходи, створює нові робочі місця, розвиває всі галузі, пов'язані з виробництвом туристичних послуг, розвиває соціальну та виробничу інфраструктури у туристичних центрах, активізує діяльність народних промислів і розвиток культури та сприяє їм, забезпечує зростання рівня життя місцевого населення, збільшує валютні надходження [6, с. 79].

### **Література**

1. Сучасні проблеми економічного розвитку України : монографія / за ред. О. В. Ольшанської, А. О. Мельник, Т. Є. Воронкової – К. : ТОВ «ДКС центр», 2018.–184с.
2. Mykola Denysenko, Alona Melnyk, Zorina Shatskaya, Olena Budiakova International regulatory experience business activity // M. Denysenko, A. Melnyk, Z. Shatskaya, O. Budiakova. – Research and Innovation: Collection of scientific articles. – Yunona Publishing, New York, USA. – 2019. – 200 p. – p. 55-58.
3. Регіональні туристичні кластери як важливий чинник економічного

зростання / О. В. Ольшанська, А. О. Мельник // Формування ринкових відносин в Україні. – 2017. – № 12. – С. 212-216.

4. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.

5. MacCannell, D. The Tourist: A New Theory of the Leisure Class / D. MacCannell. – Berkley, 1976. – 156 с. 2. Горенштейн М. Міжнародний туризм: стан та перспективи розвитку. / М. Горенштейн. – М.: Академія, 2010. – 161 с.

6. Мельник А. О. Перспективи розвитку вітчизняного туризму в умовах євроатлантичної інтеграції / А. О. Мельник, І. А. Чапліч // Вісник Хмельницького національного університету: [наук. ж.]. – Хмельницький, 2009. – № 1. – С. 76-80.

УДК 911.3(075.8)

Мельник А.О., д.е.н., доцент  
Геньбач Д.Д.  
Поліщук Д.С.  
Київський національний університет  
технологій та дизайну

## **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ**

Туризм – тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування. Потреба подорожувати виникає поступово як результат пошуку нових вражень, які відрізняються від повсякденних. Людина хоче відкрити для себе нові культури, побувати в незвичному культурному середовищі, пізнати нові ландшафти та подивитися на природу. Річ йде про те, щоб побачити те, що знаходиться далеко від місця постійного перебування. Формується образ подорожі як елемент колективної та індивідуальної свідомості, що спричиняє потенційний попит.

Будь-яка модель поведінки є результатом дії численних внутрішніх факторів та зовнішніх факторів, які впливають на людину. Спеціалісти